Evropský parlament
2024-2029

Výbor pro regionální rozvoj

2026/2027(INI)

23.6.2026

NÁVRH ZPRÁVY

„Politika soudržnosti – hnací síla při realizaci agendy EU pro města“
(2026/2027(INI))

Výbor pro regionální rozvoj

Zpravodaj: Denis Nesci

OBSAH

Strana

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU 3

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ.....8

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

„Politika soudržnosti – hnací síla při realizaci agendy EU pro města“
(2026/2027(INI))

Evropský parlament,

– s ohledem na články 14, 174, 175, 177 a 349 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU),

– s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost,

– s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1060 ze dne 24. června 2021 o společných ustanoveních pro Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond plus, Fond soudržnosti, Fond pro spravedlivou transformaci a Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond a o finančních pravidlech pro tyto fondy a pro Azylový, migrační a integrační fond, Fond pro vnitřní bezpečnost a Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky (dále jen „nařízení o společných ustanoveních“),

– s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1058 ze dne 24. června 2021 o Evropském fondu pro regionální rozvoj a o Fondu soudržnosti,

– s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1059 ze dne 24. června 2021 o zvláštních ustanoveních týkajících se cíle Evropská územní spolupráce (Interreg) podporovaného z Evropského fondu pro regionální rozvoj a nástrojů financování vnější činnosti,

– s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1056 ze dne 24. června 2021, kterým se zřizuje Fond pro spravedlivou transformaci,

– s ohledem na program URBACT pro udržitelnou městskou spolupráci, který byl zahájen v roce 2002,

– s ohledem na novou Lipskou chartu – Transformační síla měst pro společné blaho, přijatou při neformálním zasedání ministrů věnovaném městským otázkám dne 30. listopadu 2020,

– s ohledem na Územní agendu 2030 – budoucnost pro všechny oblasti, která byla schválena dne 1. prosince 2020 na neformálním setkání ministrů odpovědných za územní plánování, územní rozvoj a územní soudržnost,

– s ohledem na Lublaňskou dohodu ze dne 26. listopadu 2021, která posiluje městskou agendu pro EU přijatou v Amsterdamu dne 30. května 2016,

– s ohledem na sdělení Komise ze dne 15. září 2021 s názvem „Nový Evropský Bauhaus – Estetika, udržitelnost, pospolitost“ (COM(2021)0573),

– s ohledem na sdělení Komise ze dne 3. prosince 2026 nazvané „Agenda EU pro města: „podpora růstu a prosperity“ (COM(2025)739),

– s ohledem na sdělení Komise ze dne 16. prosince 2026 nazvané „Evropský plán dostupného bydlení“ (COM(2025)1025),

– s ohledem na své usnesení ze dne 9. září 2015 o městském rozměru politik EU (2014/2213(INI))[1],

– s ohledem na své usnesení ze dne 3. července 2018 o úloze měst v institucionálním rámci Unie (2017/2037(INI)),

– s ohledem na své usnesení ze dne 20. května 2021 o zvrácení demografických trendů v regionech EU s využitím nástrojů politiky soudržnosti (2020/2039(INI)),

– s ohledem na své usnesení ze dne 15. února 2022 o výzvách pro městské oblasti období po skončení pandemie COVID-19 (2021/2075(INI)),

– s ohledem na své usnesení ze dne 14. září 2022 o Novém Evropském Bauhausu (2021/2255(INI)),

– s ohledem na své usnesení ze dne 9. května 2023 o novém rámci EU pro městskou mobilitu (2022/2023(INI)),

– s ohledem na své usnesení ze dne 8. května 2025 o deváté zprávě o hospodářské a sociální soudržnosti (2024/2107(INI)),

– s ohledem na své usnesení ze dne 10. září 2025 o úloze investic v rámci politiky soudržnosti při řešení současné krize bydlení (2024/2120(INI)),

– s ohledem na své usnesení ze dne 10. března 2026 o krizi v oblasti bydlení v Evropské unii a cíli nabídnout řešení důstojného, udržitelného a cenově dostupného bydlení (2025/2070(INI)),

– s ohledem na návrh nařízení Rady, kterým se stanoví víceletý finanční rámec na období 2028–2034, který dne 16. července 2025 předložila Komise (COM(2025)0571),

– s ohledem na své usnesení ze dne 28. dubna 2026 o návrhu nařízení Rady, kterým se stanoví víceletý finanční rámec na období 2028–2034 (COM(2025)0571 – C10-0000/2025 – 2025/0571R(APP)),

– s ohledem na výroční zprávu Výboru regionů za rok 2025 o stavu regionů a měst,

– s ohledem na stanovisko … s ohledem na stanovisko Výboru regionů ze dne ...,

– s ohledem na stanovisko … s ohledem na stanovisko Evropského hospodářského

[1] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/IT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015IP0307.

a sociálního výboru,

– s ohledem na článek 55 jednacího řádu,

– s ohledem na zprávu Výboru pro regionální rozvoj (A10-0000/2026),

A. vzhledem k tomu, že obyvatelé měst a dalších městských oblastí tvoří přibližně tři čtvrtiny obyvatelstva EU;

B. vzhledem k tomu, že města hrají ústřední roli v hospodářské a sociální vitalitě Evropy a že jejich udržitelný rozvoj je řízen klíčovými nástroji EU, jako jsou Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR) a městská agenda EU;

C. vzhledem k tomu, že městské oblasti čelí novým výzvám, mezi něž patří mimo jiné ty, které vyplývají z přílivu obyvatel do měst a z růstu cen bydlení;

D. vzhledem k tomu, že politika soudržnosti EU by měla přispívat k vytvoření trhu s bydlením, který je přístupný a cenově dostupný pro všechny osoby v EU, zejména pro rodiny a mladé lidi;

E. vzhledem k tomu, že agenda EU pro města vytyčuje vizi, politiky a soubor opatření Evropské unie, která se vztahují na města všech velikostí;

F. vzhledem k tomu, že Evropská iniciativa pro města hraje klíčovou roli při posilování samostatnosti měst tím, že jim poskytuje finanční podporu, podporuje inovace a posiluje jejich schopnost realizovat rozvoj měst v celé Evropské unii;

G. vzhledem k tomu, že úspěch této agendy závisí na významném zapojení měst do procesu tvorby politik, a to prostřednictvím teritoriálně orientovaného přístupu a účinné víceúrovňové správy v souladu se zásadou partnerství;

H. vzhledem k tomu, že posílení administrativní kapacity vyžaduje zjednodušené správní postupy, cílenou technickou pomoc a mechanismy rozvoje kapacit přizpůsobené městům všech velikostí;

I. vzhledem k tomu, že návrh týkající se národních a regionálních partnerství (PNR) dostatečně neuznává strategickou roli měst;

Města jako klíčoví aktéři Unie a pilíř politiky soudržnosti

1. vítá sdělení Evropské komise nazvané „Agenda EU pro města: podpora růstu a prosperity“, které vymezuje celkový rámec pro rozvoj měst v Evropské unii;

2. připomíná výsledky dosažené v průběhu času, od Amsterodamské smlouvy až po teritoriální agendu 2030;

3. zdůrazňuje, že města stojí v první linii při řešení hlavních evropských výzev, a proto musí být nejen subjekty provádějícími opatření, ale také aktéry při definování evropských politik;

4. vítá průběžné hodnocení politiky soudržnosti, které umožnilo efektivní přesun

prostředků na nově vznikající priority; rovněž vítá iniciativy týkající se zásady *„right to stay“*, ostrovů, pobřežních regionů a regionů v nejvzdálenějších oblastech;

5. uznává úlohu měst jako hnacích sil hospodářského růstu, inovací, kultury, vzdělávání a evropské konkurenceschopnosti, jakož i jako center přitahujících talenty, investice a hospodářské aktivity;

6. zdůrazňuje, že sociální a územní soudržnost představuje zásadní složku udržitelného rozvoje měst;

7. zdůrazňuje úlohu měst při posilování bezpečnosti;

8. uznává, že krize v oblasti bydlení představuje jednu z hlavních politických priorit; zdůrazňuje klíčovou roli místních orgánů při definování účinných strategií v oblasti bydlení a vítá připravovaný evropský plán pro dostupné bydlení;

9. zdůrazňuje význam zásady *„right to stay“*, chápané jako právo lidí rozhodnout se, zda budou žít, pracovat a budovat svou budoucnost v oblastech, které považují za svůj domov;

10. zdůrazňuje úlohu měst při poskytování kvalitních základních služeb, mezi něž patří doprava, vzdělávání, zdravotní péče a služby související se zaměstnáním; vyzývá k podpoře investic do udržitelné mobility, systémů veřejné dopravy a bezpečnosti veřejných prostranství, se zvláštním zřetelem na ženy a zranitelné skupiny;

11. uznává úlohu sportu jako nástroje na podporu zdraví, pohody a sociálního začlenění;

12. zdůrazňuje potenciál inovací, digitalizace a umělé inteligence při zlepšování urbanistického plánování, energetické účinnosti, kvality ovzduší, mobility a veřejných služeb, včetně zdravotnických služeb;

13. zdůrazňuje nutnost podporovat výzkum a vývoj inovativních řešení v oblasti prevence a zvládání přírodních katastrof;

Budoucí výzvy: program EU, který bude odpovídat potřebám měst

14. konstatuje, že úspěch agendy EU pro města závisí na úloze měst ve všech fázích rozhodovacího procesu; vyzývá Komisi a členské státy, aby posílily zásadu partnerství a víceúrovňového řízení a zajistily místním a regionálním orgánům strukturovanou roli při vymezování, plánování a provádění evropských politik;

15. zdůrazňuje nutnost posílit administrativní kapacity měst a zjednodušit přístup k evropským finančním prostředkům;

16. vyzývá Komisi, aby budoucí platformu pro města vybudovala jako skutečné jednotné evropské kontaktní místo, které bude shromažďovat informace o dostupných finančních prostředcích, technické pomoci, podpoře při plánování a výměně osvědčených postupů, s cílem proměnit projektové nápady v konkrétní investice;

17. zdůrazňuje, že budoucí víceletý finanční rámec (VFR) musí zajistit dostatečné prostředky na udržitelný rozvoj měst; vyzývá členské státy, aby při přidělování

prostředků určených pro města v rámci budoucích národních a regionálních partnerství a v rámci *nástroje EU* projevily větší ambice, přičemž připomíná, že v období 2021–2027 byla stanovena minimální hranice 8 % prostředků z Fondu pro regionální rozvoj (EFRR), které mají být na tento účel vyčleněny;

18. zdůrazňuje zásadní úlohu Evropské iniciativy pro města a programu URBACT při podpoře inovací, experimentování, rozvoje administrativních kapacit a výměny osvědčených postupů mezi městy;

19. zdůrazňuje, že podpora měst musí být zajištěna nejen prostřednictvím politiky soudržnosti, ale také pomocí dalších nástrojů Unie, mezi něž patří Evropský fond pro konkurenceschopnost, Horizont Evropa, Erasmus+ a AgoraEU; dále podporuje využívání partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem za účelem mobilizace dodatečných investic;

20. zdůrazňuje význam integrovaných územních investic (ITI);

21. vyzývá k tomu, aby byla věnována zvláštní pozornost malým a středním městům, ostrovním a pobřežním městům i vnitrozemským oblastem, a to s ohledem na jejich specifické demografické, hospodářské a územní výzvy a zajištěním jejich přiměřeného přístupu k evropským finančním prostředkům a příležitostem k rozvoji;

22. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě a Komisi.

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ

Tato zpráva vychází z povědomí o tom, že města a městské oblasti představují dnes hospodářské, sociální a výrobní srdce Evropské unie.
Přibližně tři čtvrtiny evropských občanů žijí v městských oblastech a právě ve městech se soustřeďují hlavní výzvy, kterým Evropa čelí: přístup k bydlení, hospodářská konkurenceschopnost, tlak na energetiku, sociální začlenění, bezpečnost, mobilita, odolnost a digitální transformace. Zároveň jsou města také místy, kde se velká část evropských politik konkrétně realizuje a kde mohou vznikat inovativní řešení, která lze uplatnit na celém území Unie.

Zpráva vítá novou agendu EU pro města, který předložila Evropská komise, a uznává význam strategického rámce, jehož cílem je posílit městský rozměr evropských politik. Zejména se uznává klíčová role politiky soudržnosti a evropských nástrojů zaměřených na udržitelný rozvoj měst, které v posledních letech přispěly k podpoře investic, inovací a odolnosti v městských oblastech.

Zpráva dále zdůrazňuje významné výsledky, kterých již bylo dosaženo díky průběžnému přezkumu politiky soudržnosti navrženému Evropskou komisí, který členským státům umožnil rychle se přizpůsobit prioritám, které se v posledních letech vynořily. Zejména přesun prostředků do strategických odvětví, jako jsou dostupné bydlení, energetická transformace, infrastruktura, hospodaření s vodou, konkurenceschopnost a odolnost, umožnil posílit podporu evropských měst a občanů v situaci charakterizované překrývajícími se krizemi a novými ekonomickými a sociálními tlaky.

Ačkoli zpráva vítá přístup Komise, zdůrazňuje nutnost dále posílit úlohu měst v rámci evropského řízení. Místní a regionální orgány nelze považovat pouze za subjekty provádějící evropské politiky, ale je třeba je uznat jako skutečné aktéry při jejich tvorbě. Města jsou totiž úrovní správy, která je občanům nejblíže, a místem, kde se konkrétně realizuje značná část evropských investic.

Z tohoto důvodu je třeba uplatňovat zásadu partnerství a víceúrovňové správy konkrétněji a účinněji a zajistit tak strukturované a trvalé zapojení měst do evropských rozhodovacích procesů, a to i v rámci budoucích plánů národního a regionálního partnerství.

Zpráva dále vyjadřuje znepokojení nad tím, že současný návrh týkající se plánů národních a regionálních partnerství dostatečně nezohledňuje městský rozměr a neposkytuje přiměřené záruky pro zapojení měst do plánování a realizace investic. Je naopak zásadní, aby členské státy zajistily účinnou účast městských orgánů, aby bylo možné přizpůsobit evropské priority konkrétním potřebám jednotlivých území prostřednictvím skutečně *místně orientovaného* přístupu.

Jedním z ústředních témat, jimiž se zpráva zabývá, je bytová krize, která dnes představuje jednu z nejzávažnějších sociálních a ekonomických krizí v evropských městech. Stále větší potíže s přístupem k bydlení za přijatelné ceny prohlubují sociální a územní nerovnosti a negativně ovlivňují pracovní mobilitu, hospodářskou konkurenceschopnost a sociální soudržnost. V této souvislosti zpráva vítá evropský plán dostupného bydlení, který oznámila Komise, a podporuje nutnost mobilizovat jak veřejné investice, tak soukromý kapitál, a to

i prostřednictvím partnerství veřejného a soukromého sektoru a nástrojů politiky soudržnosti.

V této souvislosti je třeba připomenout význam zásady *práva na pobyt*, kterou nedávno zdůraznila i Evropská komise a která je chápána jako právo občanů nadále žít, pracovat a budovat si svou budoucnost v oblastech, které považují za svůj domov.
Téma bydlení se totiž týká širšího kontextu, který zahrnuje přístup ke službám, kvalitu sociálních vztahů a možnost lidí plně se zapojit do života komunity.
Zajištění dostupného bydlení, kvalitních služeb, ekonomických příležitostí a efektivní infrastruktury je zásadní nejen pro posílení sociální soudržnosti, ale také pro boj proti jevům územního vyloučení, sociální izolace mládeže a vylidňování.
Tyto podmínky představují základní předpoklad pro řešení demografické výzvy, s níž se potýká mnoho evropských měst, a to tím, že podporují zakládání nových rodin, napomáhají udržení mladých lidí v daných oblastech a přispívají k vytvoření prostředí příznivějšího pro porodnost a generační obměnu.
Soudržnost vztahů a sociální pohoda v rámci místní komunity musí být proto začleněny do městských strategií, a to tak, aby plánování a údržba místní infrastruktury byly považovány za strukturální složku, a nikoli za vedlejší prvek. Města musí mít možnost nabízet udržitelné a dostupné životní podmínky, zejména pro mladé lidi, rodiny a zranitelné skupiny obyvatel.

Zpráva dále zdůrazňuje, že otázku bydlení je třeba řešit prostřednictvím integrovaného přístupu, který zahrnuje nejen výstavbu nových bytů, ale také renovaci stávajícího stavebního fondu, a to s ohledem na specifika jednotlivých území a zásady Nového evropského Bauhausu. Města musí vzhledem ke své blízkosti ke konkrétním potřebám občanů hrát ústřední roli při vymezování a provádění těchto strategií.
Zpráva zároveň zdůrazňuje, jak důležité je zajistit kvalitní základní městské služby, mezi něž patří doprava, vzdělávání, zdravotní péče, zaměstnanost a bezpečnost veřejného prostoru.
Města představují klíčové uzly pro mobilitu, hospodářskou produktivitu a přístup k příležitostem, čelí však stále závažnějším problémům souvisejícím s dopravními zácpami ve městech, bezpečností a tlakem na veřejnou infrastrukturu. Z tohoto důvodu se zpráva zasazuje o cílené investice do udržitelné mobility, multimodálních uzlů a efektivních a dostupných systémů veřejné dopravy.

Bezpečnost ve městech, ať už skutečná, nebo vnímaná, představuje další klíčový prvek. Kvalita urbanistického plánování a veřejné infrastruktury může významně přispět k posílení bezpečnosti občanů a kvality života ve městech, a to mimo jiné prostřednictvím přístupných veřejných prostor, odpovídajícího osvětlení a bezpečné dopravy, zejména pro zranitelné skupiny a ženy, které se často stávají oběťmi útoků. Bezpečné město totiž podporuje sociální soudržnost, demokratickou participaci a kvalitu života.

Zpráva uznává úlohu sportu jako nástroje pro podporu zdraví, sociální začlenění a zapojení mládeže a zdůrazňuje, jak je důležité zajistit dostupnou a kvalitní sportovní infrastrukturu ve městech všech velikostí.

Dále se zdůrazňuje role inovací, digitalizace a nových technologií v budoucnosti evropských měst. Využití umělé inteligence a pokročilých digitálních nástrojů může přispět ke zlepšení urbanistického plánování, energetické účinnosti, poskytování zdravotnických služeb, monitorování a řízení dopravy, kvality ovzduší i správy veřejných služeb, čímž se města stanou chytřejšími, udržitelnějšími a odolnějšími. Zároveň je zásadní, aby vývoj a využívání umělé inteligence zachovávaly antropocentrický přístup a kladly člověka, práva občanů

a zlepšování kvality života do centra technologických inovací.

Zásadní je pak podpora výzkumu a vývoje pokročilých řešení pro prevenci a zvládání přírodních katastrof a extrémních klimatických jevů, které stále častěji postihují evropská území. Investice do odolnosti měst a jejich schopnosti přizpůsobit se představují strategickou prioritu pro bezpečnost občanů a udržitelnost územního rozvoje.

Dalším zásadním aspektem je posílení administrativních kapacit měst, zejména malých a středních, která často čelí větším obtížím při získávání evropských finančních prostředků a při plánování intervencí. Zpráva proto zdůrazňuje nutnost snížit byrokratickou zátěž, zjednodušit postupy a zlepšit koordinaci mezi evropskými nástroji a programy, čímž se zabrání roztříštěnosti a překrývání. V této souvislosti je kladně přijímána myšlenka vytvoření evropské platformy věnované městům. Tento nástroj by se měl vyvinout v plnohodnotné jednotné evropské kontaktní místo pro městské orgány, které by v jediném přístupovém bodě mohlo sdružovat všechny možnosti financování dostupné na evropské úrovni, služby technické pomoci, aktivity zaměřené na budování kapacit a nástroje pro výměnu osvědčených postupů. Cílem by mělo být doprovázet místní samosprávy po celou dobu trvání projektů a usnadnit tak přeměnu nápadů na konkrétní opatření ve prospěch občanů. Zvláštní pozornost by měla být věnována malým a středním městům, ostrovním městům a venkovským oblastem, které čelí dalším výzvám, často disponují omezenými administrativními kapacitami a mají větší potíže s přístupem k evropským fondům.

Zpráva dále podporuje posílení evropských nástrojů věnovaných rozvoji měst, jako je Evropská iniciativa pro města a program URBACT, a uznává jejich význam pro podporu inovací, budování kapacit, výměnu osvědčených postupů a spolupráci mezi evropskými městy. Zvláštní pozornost je třeba věnovat malým a středním městům, která představují zásadní součást evropské územní struktury, avšak často disponují menšími administrativními a finančními kapacitami. V této souvislosti může podpora sítí měst a společných projektů usnadnit přístup k evropským fondům a posílit územní spolupráci.

Zpráva nakonec zdůrazňuje, že budoucí politika soudržnosti a víceletý finanční rámec na období 2028–2034 budou muset zajistit dostatečné prostředky pro městskou dimenzi. Politika soudržnosti totiž i nadále představuje hlavní evropský investiční nástroj na podporu měst a musí si zachovat silný územní rozměr, který dokáže reagovat na specifika a konkrétní potřeby jednotlivých území.

V této souvislosti představuje návrh Komise důležitý výchozí bod, bude však nutné dále posílit městský rozměr v rámci budoucích evropských finančních nástrojů. Zejména se zdůrazňuje nutnost zajistit pro města přiměřenou úroveň vyčleněných prostředků i v rámci budoucích národních a regionálních partnerstvích a v rámci nástroje *EU Facility*, a zabránit tak tomu, aby flexibilita předpokládaná novou finanční architekturou vedla ke snížení investic určených na rozvoj měst.

Zpráva proto vyzývá členské státy, aby při přidělování prostředků určených na městskou politiku projevily větší ambice a uznaly strategickou roli měst pro sociální soudržnost, evropskou konkurenceschopnost a inovace.

A konečně je zásadní zjednodušit přístup k evropským fondům a omezit roztříštěnost a překrývání jednotlivých finančních nástrojů, aby místní orgány, zejména malá a střední

města, mohly efektivněji využívat dostupné příležitosti.